

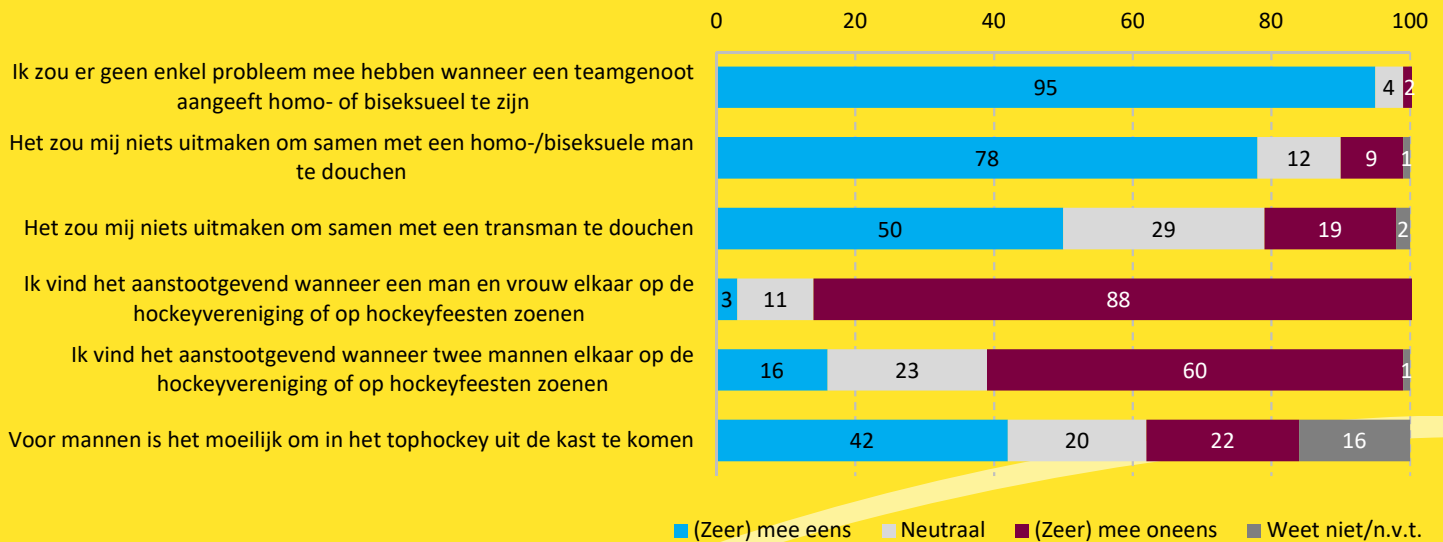
Homo-acceptatie in het mannentophockey

Geen problemen met homoseksualiteit, maar homograppen ook 'normaal'

Factsheet 2020/17

Rens Cremers & Agnes Elling

Figuur 1 Stellingen over LHBT-acceptatie in het tophockey volgens mannelijke tophockeyspelers (in procenten, n=130)

De Alliantie Gelijkspelen voert sinds 2008 in opdracht van de ministeries van OC&W en VWS een beleidsprogramma uit, gericht op de bevordering van de acceptatie van homoseksualiteit in de wedstrijd sport. Het Mulier Instituut verrichtte diverse studies naar (ontwikkelingen in) de prevalentie van homonegatief gedrag (o.a. stereotype grappen, negatieve uitingen en geweld) en de ervaren homo-acceptatie in de sport.¹ Daaruit bleek onder meer dat homonegatief gedrag het vaakst voorkomt onder mannelijke teamsporters. De Alliantie Gelijkspelen 4.0 heeft het Mulier Instituut opdracht gegeven tot onderzoek naar homo-acceptatie in het mannentophockey.² Hiervoor werd begin 2020, in samenwerking met de hockeybond KNHB een online vragenlijst uitgezet onder alle mannentophockeyteams die uitkomen in de hoofd-, promotie- of overgangsklasse. De vragenlijst werd door 130 spelers ingevuld, waarvan de meerderheid (65%) in de overgangsklasse speelt en iets meer dan een kwart in de hoofdklasse. De helft van de respondenten is jonger dan 24 jaar en zo'n een op de tien is ouder dan dertig jaar. Ruim acht op de tien respondenten zijn hoogopgeleid en 5 procent heeft een niet-Nederlandse etnische achtergrond.

Weinig openlijk homoseksuele mannen in tophockey

De respondenten zijn veel minder bekend met homoseksualiteit in het tophockey dan in hun bredere sociale omgeving. Zo kennen vrijwel alle respondenten openlijk homo- en/of biseksuele mannen en vrouwen in de eigen omgeving (familie, vrienden). Binnen de eigen hockeyvereniging kennen twee op de drie mannelijke

tophockeyspelers één of meerdere homomannen, maar slechts een op de drie respondenten kent (ook) één of meerdere homoseksuele tophockeyspelers en/of homoseksuele mannen in de begeleiding (o.a. managers, medische en technische functionarissen).

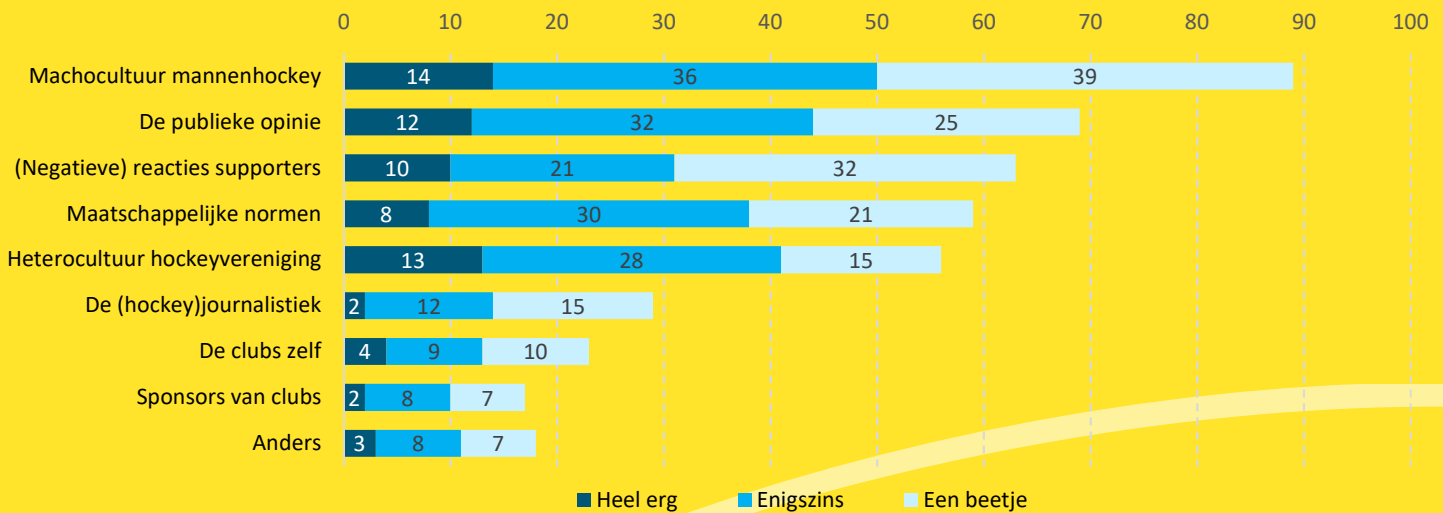
De bekendheid met transgender personen binnen en buiten het (top)hockey is beduidend geringer. 12 procent kent iemand met een transgender achtergrond in de eigen omgeving; slechts één respondent kent een transgender persoon binnen de hockeyclub.

'Zesje' als score voor algemene homo-acceptatie

Vrijwel iedereen onderschrijft de stelling er persoonlijk geen enkel probleem mee te hebben wanneer een teamgenoot aangeeft homoseksueel te zijn (zie figuur 1). Iets meer tophockeyspelers (9%, n=12) geven aan er wel enige moeite mee te hebben om samen met een homo- of biseksuele man te douchen. Ten aanzien van transmannen is de weerstand groter (19%). Wanneer twee mannen zoenen, wordt dit door meer respondenten als aanstootgevend ervaren dan wanneer een man en vrouw zoenen. Slechts enkele tophockeyspelers zijn van mening dat homoseksualiteit niet goed bespreekbaar is binnen het team (5%) of met stafleden (3%). Eén respondent (<1%) vindt dat homoseksuele mannen niet geschikt zijn voor tophockey; 4 procent kiest voor de opties 'neutraal' of 'weet niet'.

Hoewel een grote meerderheid geen moeite heeft met (de uiting van) homoseksualiteit, zijn niettemin vier op de tien

Figuur 2 Stellingen over mate waarin verschillende factoren (verdere) LHBT-acceptatie in het mannentophockey in de weg staan volgens spelers (in procenten; n=130)

respondenten van mening dat het lastig is voor mannen om uit de kast te komen in het tophockey.

Daarbij geven enkele respondenten aan dit moeilijk te kunnen inschatten, omdat zij zich zelf niet in die situatie bevinden en/of niemand kennen die in het mannentophockey uit de kast is gekomen. Opvallend is dat slechts 5 procent denkt dat het in het vruwentophockey lastig is om uit de kast te komen (33% 'neutraal' of 'weet niet').

Gemiddeld geven respondenten een 5,9 voor de algemene acceptatie van homo- en biseksualiteit binnen het mannentophockey; 40 procent geeft een onvoldoende. Opvallend is dat respondenten de acceptatie door henzelf het hoogste inschatten (7,7; 22% onvoldoende), gevolgd door respectievelijk de vereniging (6,9), medespelers (6,6) en de bond (6,5; ongeveer een derde onvoldoende). Enkel de acceptatie van supporters (5,5) wordt als lager dan 'in het algemeen' beoordeeld. Het niet accepteren van homo- en biseksualiteit leggen de spelers vooral bij anderen.

Wanneer expliciet gevraagd wordt welke aspecten LHBT-acceptatie in de weg staan, worden met name culturele en externe factoren genoemd. Zo worden de machocultuur binnen het mannenhockey en de heterocultuur binnen de hockeyvereniging door een meerderheid gezien als factoren die 'een beetje' tot 'heel erg' van invloed zijn (zie figuur 2). Slechts één op de vijf respondenten is van

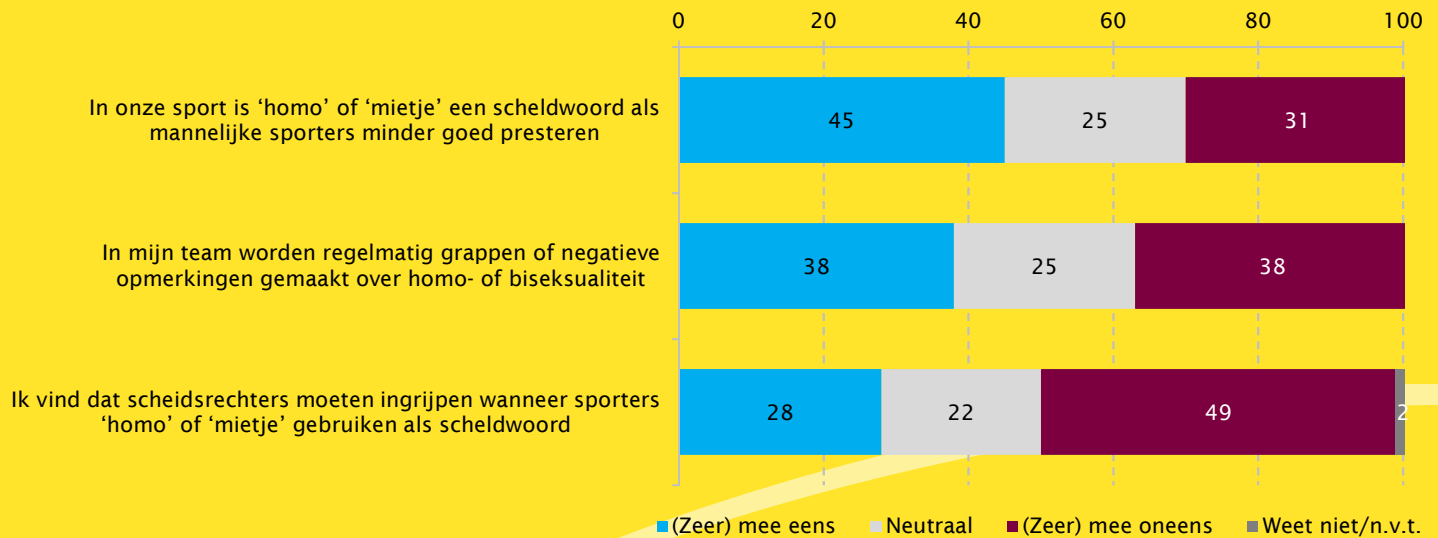
mening dat de clubs hier zelf ook een rol in spelen. Dit impliceert dat zij ofwel hun eigen club buiten deze cultuur plaatsen, dan wel dat deze hier geen invloed op heeft. Externe factoren als de publieke opinie, maatschappelijke normen en (negatieve) reacties van supporters worden wel door een meerderheid gezien als factoren die van invloed zijn op de homoacceptatie in het tophockey.

Homograppen zijn 'normaal'

Bijna de helft van de respondenten geeft aan dat 'homo' of 'mietje' binnen de hockeysport als scheldwoord wordt gebruikt voor mannelijke sporters die minder goed presteren (zie figuur 3). Een minderheid (28%) is echter van mening dat scheidsrechters zulk gedrag moeten sanctioneren. Vier op de tien respondenten geven aan dat binnen het eigen team negatieve opmerkingen of grappen over homoseksualiteit worden gemaakt en een kwart van de tophockeyers bevestigt dat zij zichzelf wel eens negatief uitlaten. Enkele lichten toe dat dit meestal als grapje bedoeld is en niet om homoseksuele mensen te kwetsen.

"Ik denk dat als iemand homo of transgender blijkt te zijn dat dit dan geaccepteerd wordt. Wel kan je ervan uit gaan dat er grappes over worden gemaakt, maar dit wordt gedaan met iedereen in het mannenhockey. Elkaar een beetje afzeiken is nu eenmaal een beetje de humor en daar moet je wel tegen kunnen."

Figuur 3 Antwoorden tophockeyspelers op stellingen over prevalentie en sanctionering homonegativiteit (in procenten, n=130)

Het maken van grappen over gevoelige thema's heeft niet altijd een negatieve lading en kan ook als een vorm van acceptatie worden gezien en ervaren, ook door homomannen zelf.

“Een kleedkamer van mijn eigen hockeyteam zie ik als een 'safe space', waar grappen kunnen worden gemaakt. Ook over gevoelige onderwerpen. [...] Negatieve opmerkingen zie ik echt als iets negatiefs en slecht. Grappen echter totaal niet.”

Tegelijkertijd kenmerken dit soort grappen zich vaak door een stereotyperende en veelal ook negatieve lading en bestendigen daarmee de macho-/heterocultuur binnen het (mannen)hockey en de uitsluitende werking richting homomannen.^{1,2} Hoewel een meerderheid aangeeft dat deze culturele normen het uit de kast komen kunnen bemoeilijken, lijken zij zich niet altijd bewust dat juist dit soort grappen daar een onderdeel van kunnen zijn.

Dragvlak voor bevorderen LHBT-acceptatie

Vrijwel alle respondenten vinden het goed dat de KNHB homo- en bisexualiteit actief bespreekbaar maakt; acht op de tien vinden dit ook ten aanzien van de acceptatie van transgender personen. 40 procent van de tophockeyspelers vindt het belangrijk dat er meer aandacht komt voor de zichtbaarheid van homo- en bisexualiteit in het mannentophockey, 15 procent vindt dit onbelangrijk.

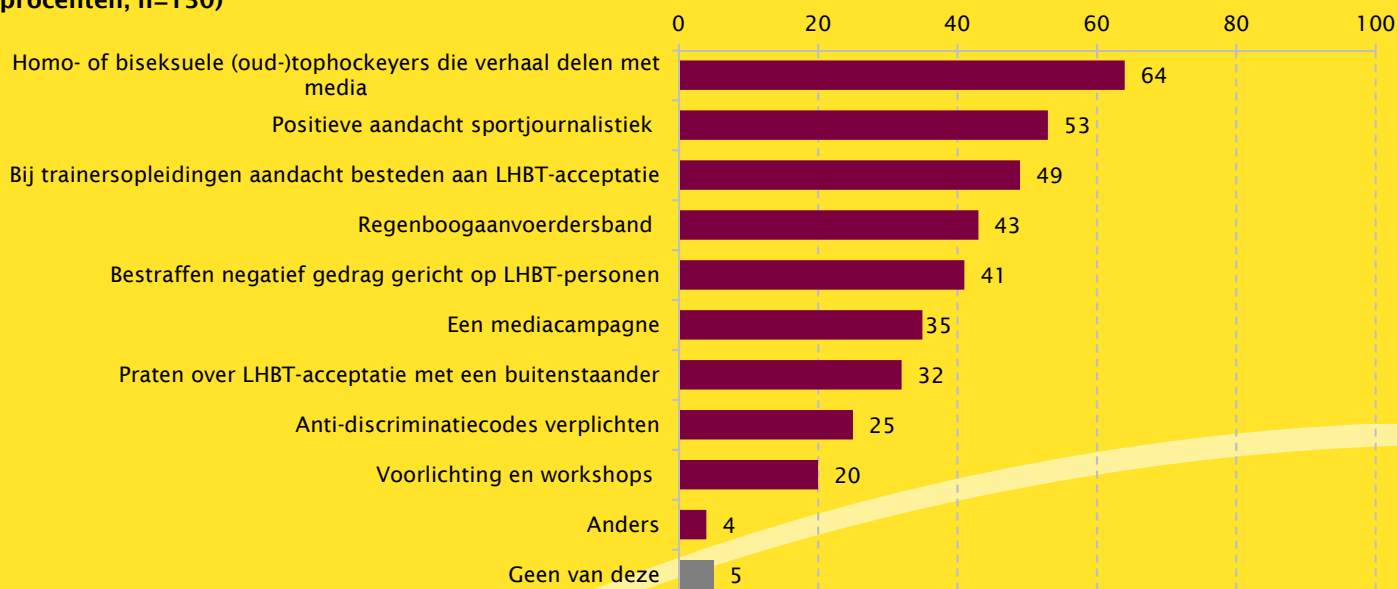
Ongeveer twee op de drie respondenten geven aan dat het delen van een verhaal door een homo-/biseksuele (oud) tophockeyer zou bijdragen aan LHBT-acceptatie (zie figuur 4). Daarnaast denkt ongeveer de helft dat positieve aandacht in de sportjournalistiek en aandacht bij trainersopleidingen een positieve invloed kan hebben. Wanneer de maatregelen direct betrekking hebben op de eigen club (workshops, praten over LHBT-acceptatie, verplichte anti-discriminatiecode), is het draagvlak beduidend lager.

Conclusie

Een overgrote meerderheid van de mannelijke tophockeyspelers zegt geen problemen te hebben met (uitingen van) homoseksualiteit. De acceptatie van homoseksualiteit binnen het tophockey als geheel beoordelen ze echter slechts met een krappe voldoende. Dat tophockeyspelers minder vaak homo- of biseksuele mannen binnen het (top)hockey kennen dan in de privé sfeer, duidt erop dat homomannen minder actief zijn binnen het (top) hockey, of dat zij hun seksuele voorkeur in de (top)hockeywereld meer verborgen houden.

Bijna de helft onderkent dat het voor homomannen lastig is om uit de kast te komen in het mannentophockey. De acceptatie van transgender personen is nog beduidend minder groot.

Figuur 4 Maatregelen die volgens tophockeyspelers bijdragen aan de LHBT-acceptatie in het mannentophockey (in procenten; n=130)

De heersende macho- en heterocultuur binnen het tophockey wordt gezien als belangrijke belemmering van LHBT-acceptatie. Deel van zo'n cultuur zijn grappen en/of negatieve opmerkingen over homoseksualiteit. Deze grappen worden echter beschouwd als normaal onderdeel van de hockeycultuur en niet als een negatieve uiting jegens LHBT personen. Een meerderheid vindt dan ook dat de eigen club LHBT-acceptatie niet in de weg staat en er is weinig draagvlak voor maatregelen op clubniveau die bijdragen aan het vergroten hiervan. Ook het sanctioneren van het gebruik van homo als scheldwoord in wedstrijden door scheidsrechters kent relatief weinig draagvlak onder spelers.

Hoewel grappen en andere uitingen van homonegativiteit mogelijk veelal geen kwetsende intentie hebben en evenmin altijd als zodanig worden ervaren, bevestigen dergelijke uitingen veelal wel bestaande vooroordelen over homomannen, als bijvoorbeeld zwak en onsportief. Homograppen hebben zelden een positieve associatie met mannelijkheid en tophockey. Ook wanneer grappen onschuldig bedoeld zijn, kunnen deze als kwetsend worden ervaren en een uitsluitende uitwerking hebben op LHBT-personen.

Aangezien velen zich niet bewust lijken van de uitsluitende werking die grappen kunnen hebben én er weinig draagvlak bestaat voor het veranderen van de

bestaande macho-/ heterocultuur om de inclusie te vergroten, impliceren de bevindingen het belang van beleidsmaatregelen om LHBT-acceptatie verder te vergroten. Kwalitatief vervolgonderzoek kan eventueel meer inzicht geven in de precieze pijnpunten van LHBT-acceptatie in de hockeysport. Daarnaast zou een commissie met homoseksuele én heteroseksuele mannen uit diverse geledingen van het (top)hockey (spelers, bestuurders, trainers, managers en scheidsrechters) zich kunnen buigen over het agenderen van de dialoog over homoacceptatie én het zoeken naar passende maatregelen voor sanctionering van homonegatief gedrag.

¹ Zie o.a. Hoeijmakers, R. & Elling, A. (2018) *Seksuele diversiteit in de breedtesport: de acceptatie van LHBTI in de sportvereniging*. Utrecht: Mulier Instituut; Elling, A., Smits, F., Hover, P. & Kalmthout, J. van (2011). *Seksuele diversiteit in de sport. Sportdeelname en acceptatie*. Utrecht: Mulier Instituut.

² De volgende organisaties maken deel uit van de Alliantie GelijkspeleN 4.0: de John Blankenstein Foundation (pervoerder), NOC*NSF, de Koninklijke Nederlandse Hockey Bond (KNHB), de Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond (KNVB), en Stichting Roze Voetbal Fanclubs. Het is de eerste keer dat tophockeyspelers bevraagd zijn. Eind 2020 vindt ook een meting plaats onder profvoetballers. Daarnaast zijn online vragenlijsten uitgezet onder LHB-personen en onder transgender personen en worden ook verenigingssporters en bestuurders van sportverenigingen bevraagd. Zie ook: Elling, A., Cremers, R. & Hoeijmakers, R. (2020). *'Grappig bedoelde opmerkingen die benadrukken dat ik als homo toch minder ben.'* *Sportgedrag en ervaren acceptatie van homo- en biseksuele mannen en vrouwen*. Utrecht: Mulier Instituut.